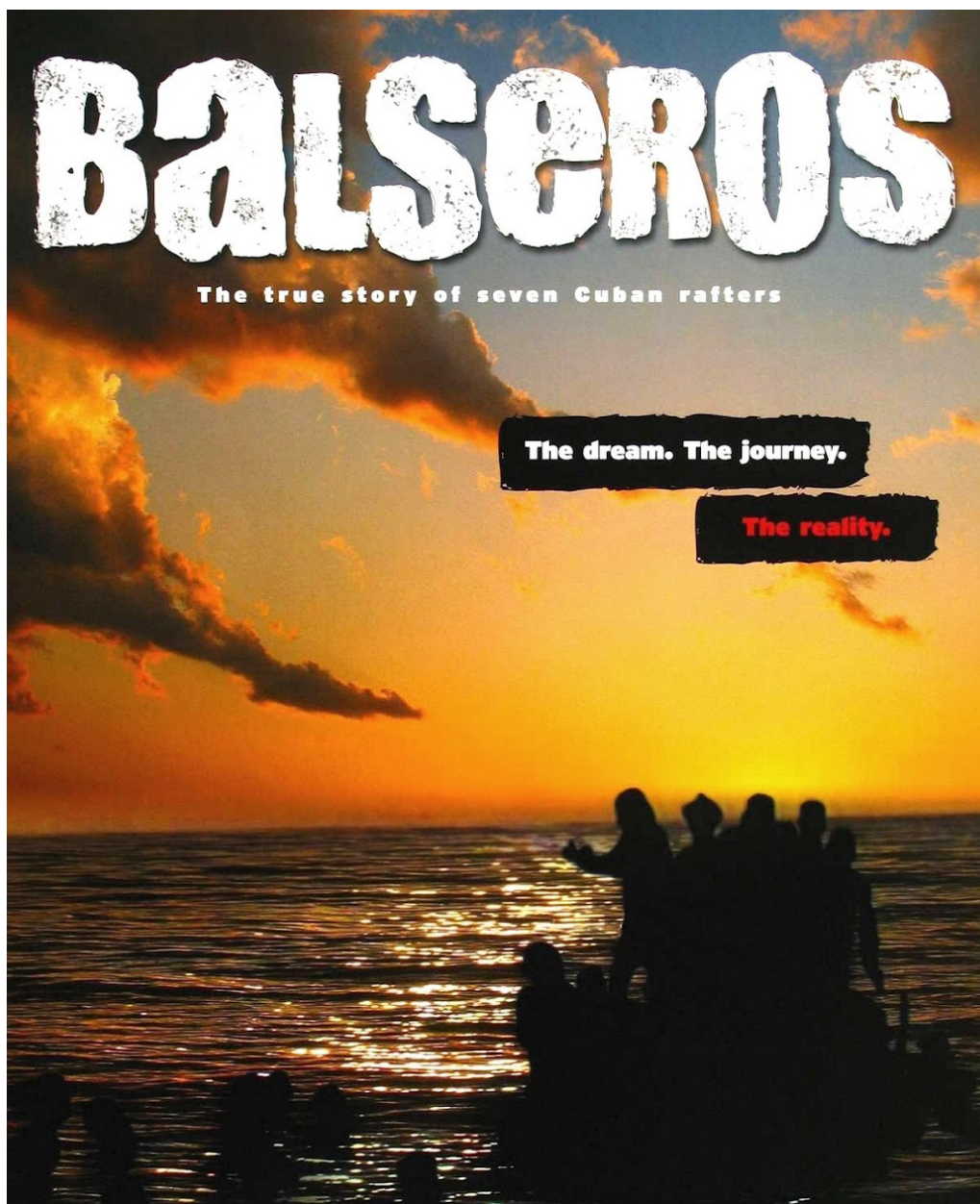

dossier didàctic

BALSEROS

#ServeisEducatius
#FilmotecaEscoles

Filmoteca
de Catalunya

 Generalitat de Catalunya
Departament
de Cultura

A partir de 3r d'ESO

contingut

INFORMACIÓ PRÀCTICA

| PÀGINA 2

FITXA TÈCNICA
CONCEPTES CLAU
SINOPSI
LA CRÍTICA DIU

PER A REFLEXIONAR

| PÀGINA 4

PROPOSTA D'ACTIVITATS

| PÀGINA 5

ANÀLISI

Context

Llenguatge cinematogràfic

Narrativa

ACCIÓ

REFLEXIÓ

COMPLETEU EL VISIONAT

| PÀGINA 7

Informació pràctica

BALSEROS

FITXA TÈCNICA

Direcció: Carles Bosch, Josep Maria Doménech

Guió: Carles Bosch, Josep Maria Doménech, David Trueba

Música: Lucrecia

Fotografia: Josep Maria Doménech

Interpretació: Documental

Producció: Catalunya

Any: 2002

Duració: 120 min.

V.O: Castellà

Apta per a tots els públics

CONCEPTES CLAU

Periodisme - Documental - 30 minuts - Exili
Refugiats - Bales - Cuba - Guantànamo
Estats Units - Bloqueig econòmic - Immigració

SINOPSI

Balseros és un documental que parteix d'un reportatge pel programa *30 minuts* dirigit per Carles Bosch i Josep Maria Doménech el 1994. Els dos reporters van seguir la història de diversos testimonis que van decidir llançar-se al mar amb raïms durant la 'crisis de los balseros' de Cuba. Al cap d'uns anys els van retrobar i el documental ens permet seguir les seves històries humanes, les expectatives i els desitjos, i l'adaptació a la nova realitat.

LA CRÍTICA DIU

La crisi econòmica derivada de la caiguda del Mur de Berlín i de l'asfíxia amb la qual els Estats Units van pressionar el règim de Fidel Castro va provocar que, el 1994, 50.000 mil cubans es decidissin a abandonar l'illa en precàries embarcacions de fabricació artesanal. El dictador va tolerar aquest exili de dissidents amb destí a les costes de Florida. Els supervivents van ser temporalment reclosos pels Estats Units a la base militar de Guantànamo, i la dramàtica situació va donar peu a l'anomenada 'crisis de los balseros'.

Un equip de Televisió de Catalunya destacat pel programa *30 minuts* es va desplaçar llavors a l'illa caribenya per rodar aquests esdeveniments. Carles Bosch i Josep Maria Doménech van recollir una sèrie de testimonis focalitzats en set personatges als quals, dos anys més tard, van retrobar ja instal·lats als Estats Units. A aquest material, rodat el 1996 i també emès per la televisió pública catalana, li han afegit ara un apèndix que, amb la perspectiva dels set anys transcorreguts des de l'inici d'aquesta aventura humana, ha donat pas a aquest llargmetratge dramàticament organitzat amb la col·laboració de David Trueba.

Informació pràctica

BALSEROS

El conjunt posseeix un valor documental excepcional basat en una mirada que prioritza la dimensió humana i individual sobre el context polític. Tan sols un parell d'intervencions televisives de Clinton i Castro són necessàries per fixar les posicions oficials. La resta del film són les vivències d'uns personatges de perfils diferents dels quals la desesperació porta a emprendre un viatge que, amb el transcurs dels anys, perd la seva condició d'utopia per a retornar a la realitat. Una altra realitat (que un dels protagonistes qualifica 'de Guatemala a Guatepeor'), però realitat al cap i a la fi. El cinema la capta amb la perspectiva del temps atrapat per la càmera i amb la seva capacitat per saltar barreres polítiques i geogràfiques en les emotives seqüències on les famílies dividides a les dues ribes del Carib es beneficien de les imatges com a mitjà de comunicació.

Riambau, Esteve. *Balseros*. "Fotogramas", núm. 1903, (mayo 2002), pàg. 18.

“

El cinema s'aprèn sota la marxa.

”

CARLES BOSCH

Proposta d'activitats

ANÀLISI

CONTEXT

Què sabeu de Cuba? Busqueu informació i feu un petit resum del context polític, social, cultural.

Mireu la següent reflexió (LINK 1) del director del documental Carles Bosch en la qual es fa la pregunta: 'Com aconseguir que un fet puntual i local segueixi interessant al llarg dels anys, quan la notícia ja s'ha consumit?' Busqueu les diferències entre una notícia periodística i un documental.

LLENGUATGE CINEMATogràFIC

Balseros se centra en set testimonis humans de l'anomenada "crisis de los balseros" però les causes polítiques dels esdeveniments que fan que decideixin marxar de Cuba queden omeses i tampoc s'utilitza la veu en off, recurs molt emprat en els documentals per aportar informació. Els testimonis són una font d'informació objectiva o subjectiva sobre el conflicte? Què aporta que els directors hagin pres aquesta mirada (només testimonis, sense context polític i sense veu en off)?

NARRATIVA

Per quines raons els personatges decideixen deixar Cuba i anar-se'n cap a un altre país? Què esperen trobar als Estats Units? Què és l'*american dream* del que parlen Juan Carlos i Óscar del Valle? Al final del documental es mostra la seva situació uns anys més tard, creus tots han trobat allò que buscaven?

ACCIÓ

Què penseu dels documentals? Dividiu la classe entre aquells que els hi agraden i aquells als qui no. Penseu en les possibilitats que ofereix aquest medi en contraposició al que anomenem ficció.

Proposta d'activitats

REFLEXIÓ

Els documentals ens mostren, cara a cara, altres realitats polítiques i socials que poden no agradar-nos i ens conviden a tenir una mirada crítica i compromesa amb la realitat que ens envolta. Consideres que segueix essent important conèixer la història d'aquestes persones? Coneixes altres conflictes (passats o actuals) que hagin suposat un gran èxode d'habitants d'un país i aquests hagin esdevingut refugiats?

Completeu el visionat

BIBLIOGRAFIA I FILMOGRAFIA

Balseros (DVD). Barcelona: Laurenfilm, DL 2002.

Balseros. "Fotogramas", núm. 1902 (abr. 2002), pàg. 178.

Cockrell, Eddie. *Balseros*. "Variety", núm. 388.1 (Aug. 2002), pàg. 44.

Feinstein, Howard. *Rafters*. "Variety", núm. 366.8 (Mar. 1997), pàg. 35.

Riambau, Esteve. *Balseros*. "Fotogramas", núm. 1903, (mayo 2002), pàg. 18.

Links:

LINK 1:

<https://www.youtube.com/watch?v=loQKbLeOPAQ>

Tots els llibres, revistes, pel·lícules i bandes sonores citats els trobareu a la Biblioteca del Cinema.

Topogràfic del film:

V 1118